

WHITE CROW PUBLISHERS

ਨੋਬਲ
ਸ਼ਾਂਤੀ ਇਨਾਮ
ਜੇਤੂ

ਦ ਲਾਸਟ ਗਾਰਲ

ਮੇਰੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ

ਨਾਦੀਆ ਮੁਰਾਦ

ਅਤੇ

ਜੇਨਾ ਕਰਾਜੇਸਕੀ

ਅਨੁਵਾਦ : ਵਿਪਨ ਗਿੱਲ

ਨਾਦੀਆ ਮੁਰਾਦ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਕੁੜੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਐਸ ਦੀ ਕੈਦ 'ਚ ਭਿਆਨਕ ਯੋਠ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਨੂੰ ਝੱਲਿਆ। ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਨੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਛੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਕਬਰਿਸਤਾਨ 'ਚ ਦਫ਼ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰੀ।

ਇਹ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਨਾਦੀਆ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਮੰਜ਼ਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਅਗਾਂਹ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਜਰਮਨੀ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਰਤਣ 'ਤੇ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰੀਆ ਬੰਬਾਖ ਨੇ ਨਾਦੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮ 'ਆਨ ਹਰ ਸੋਲਡਰਜ਼' ਬਣਾਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਠੇਕਲ ਪੀਸ ਪਰਾਇਜ਼ ਮਿਲਿਆ। ਨਾਦੀਆ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ 'ਡਿਗਨਿਟੀ ਆਫ਼ ਸਰਵਾਈਵਰਜ਼ ਆਫ਼ ਹਿਊਮਨ ਟਰੈਫਿਕਿੰਗ' ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗੁੱਡਵਿਲ ਅੰਬੈਸਡਰ ਵੀ ਹੈ।

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਯਜ਼ੀਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਇਹ ਯਜ਼ੀਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ....

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇੱਕ ਦਲੇਰ ਔਰਤ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਤਾਬ ਹੈ।

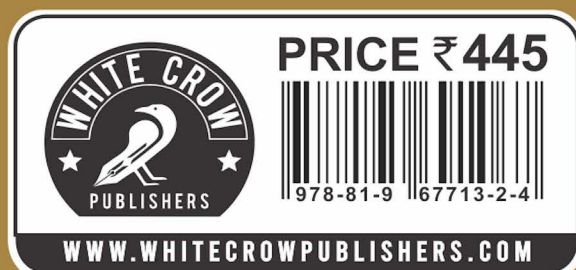
-ਈਅਨ ਬਿਰੇਲ, ਦ ਟਾਈਮਜ਼

ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਓਤਪੋਤ... ਜਿਹੜੇ ਨਾਮ ਨਿਰਾਦ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

-ਦ ਇੰਕਰੋਮਿਸਟਮ

“ ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਮਿਰ 'ਤੇ ਨਾਦੀਆ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾ ਲੈਣਗੇ, ਉਹ ਗ਼ਲਤ ਸਾਬਿਤ ਹੋਏ। ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

-ਅਮਾਲ ਕਲੂਨੀ ”

ਦ ਲਾਸਟ ਗਰਲ

ਲੇਖਕ

ਨਾਦੀਆ ਮੁਰਾਦ

ਜੇਨਾ ਕਰਾਜੇਸਕੀ

ਅਨੁਵਾਦ : ਵਿਖਨ ਗਿੱਲ

ਭਾਗ- ਪਹਿਲਾ

1.

ਸਾਲ 2014 ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੁਨਾਲ ਦੇ ਉਸ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਆਖਿਰੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰ ਇਰਾਕ 'ਚ ਕੋਚੇ ਨਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਯਜ਼ੀਦੀ ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ ਅਚਾਨਕ ਦੋ ਕਿਸਾਨ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਮੇਰੀ ਜਨਮ ਭੇਇੰ ਸੀ ਤੇ ਉਦੋਂ ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਯਾਤੀ ਵੀ ਇਸ ਧਰਾਤਲ ਦੀ ਆਬੇ-ਹਵਾ 'ਚ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੁਝ ਛਿਣ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸਾਨ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠਾਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤੇ ਪਲਾਂ-ਛਿਣਾਂ 'ਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਵਸੋਂ ਸੁੰਨੀ ਅਰਬਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਗਵਾਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੁਕੜੀ ਤੇ ਕੁਝ ਚੂੜੇ ਵੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਅਸੀਂ

ਸੋਚਿਆ, “ਭੇਖੜੇ ਮਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।” ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਈ ਉਲਝਣਾਂ ਸਨ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਕੋਚੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਯਜ਼ੀਦੀਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਯਾਵਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ੀਦੀਆਂ ਨੇ ਵਸਾਇਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਚਾਣਚੱਕ ਹੀ ਇੱਥੇ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਘਰ ਬਣਾ ਲਏ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ ਚਰਾਂਦਾ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਿੰਡ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਵਧੀਆ ਭੇਇੰ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਹ ਇਰਾਕ ਦੇ ਸਿੰਜਰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਗੁੱਠ ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਗੈਰ- ਯਜ਼ੀਦੀ ਇਰਾਕ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ ਤੇ ਇੱਥੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖ਼ਤਰਾ ਮੰਡਰਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। 1950 ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਯਜ਼ੀਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਚੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਆਏ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਪਿੰਡ 'ਚ ਸੁੰਨੀ ਅਰਬ ਕਿਸਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਮੇਸੂਲ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਯਜ਼ੀਦੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਇੱਥੇ

ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਆਪ ਵੀ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਨਾਇਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਤਕ, ਕੇਚੇ 'ਚ ਲੱਗਭੱਗ ਦੋ ਸੌ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਸ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਯਜ਼ੀਦੀ ਸਨ ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਟੱਬਰ ਵਾਂਗ ਮਿਲਜੁਲ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਜਿਸ ਭੋਇੰ ਕਾਰਣ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਪਛਾਣ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਉਹੀ ਭੋਇੰ ਸਾਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਯਜ਼ੀਦੀਆਂ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸਵਾਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜੁਲਮ ਢਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੰਜਰ ਕੋਲ ਸਥਿਤ ਇਸ ਕੇਚੇ ਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਢੇਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਯਜ਼ੀਦੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੁੰਨੀ ਅਰਬਾਂ ਅਤੇ ਸੁੰਨੀ ਕੁਰਦ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਯਜ਼ੀਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਭੁਲਾ ਕੇ ਕੁਰਦ ਭਾਵ ਅਰਬ ਪਛਾਣ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕੇਚੇ ਅਤੇ ਸਿੰਜਰ ਵਿਚਾਲੇ ਸੜਕ 2013 'ਚ ਬਣੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਸਿੰਜਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਾੜ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਧੂੜ ਭਰੇ ਰਾਹਾਂ ਥਾਈਂ ਲੰਘਕੇ

ਲੱਗਭੱਗ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਬਜਾਇ ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਅਜਨਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਬੀਤਿਆ।

ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਆਨੰਦ ਸੀ। ਸਿੰਜਰ 'ਚ ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਲੈਂਬ ਸੈਂਡਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਜੇ ਕੋਚੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਿਲਦੇ। ਮੇਰਾ ਪਿਉ ਸਫ਼ਰ ਦਰਮਿਆਨ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਸ਼ੈਆਂ ਖ਼ਰੀਦ ਕੇ ਦਿੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਟਰੱਕ ਰਫ਼ਤਾਰ ਫੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ ਧੂੜ ਦੇ ਬੱਦਲ ਉੱਡਦੇ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਫਿਜ਼ਾ 'ਚ ਵਿਚਰਨਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ। ਮੈਂ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਤੇ ਟਰੱਕ 'ਚ ਰੱਖੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਲਿਟੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਚੱਲਦੀ ਗੱਡੀ 'ਚ ਮੇਰੇ ਵਾਲ ਹਵਾ 'ਚ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਤੇ ਮੈਂ ਸੜਕ ਕੰਢੇ ਘਾਹ ਚਰਦੇ ਢੇਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਮੇਰਾ ਪਿਓ ਤੇ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਮੈਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਟੋਕ ਕੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਆਪਣੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਣ ਟਰੱਕ 'ਚੋਂ ਥੱਲ੍ਹੇ ਨਾ ਡਿੱਗ ਜਾਵਾਂ।

ਲੈਂਬ ਸੈਂਡਵਿਚ ਦੇ ਸੁਆਦ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਐਨ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ
 'ਚ ਬਾਕੀ ਇਰਾਕ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਸ਼ਾਂਤ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇੱਕ ਯਜ਼ੀਦੀ
 ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਕੋਚੇ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਸੰਨੀ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਗੱਡੀ 'ਚ ਸਿਰਫ਼
 ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਲੱਗਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਨਾਜ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਵੇਚ
 ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਸਾਡੇ ਕਈ ਮਿੱਤਰ ਸਨ,
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਸਨ। ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਸਨ,
 ਜੋ ਕੋਚੇ ਦੇ ਸਕੂਲ 'ਚ, ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੌ ਕੇ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ
 ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਖ਼ਤਨਾ ਦੀ ਰਸਮ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਮੁੰਡੇ ਫੜਨ ਲਈ
 ਸੱਦਦੇ। ਇਸ ਤ੍ਰਾਂ ਸਾਡੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋ ਗਈ ਸੀ,
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਗੈਡ ਪੇਰੇਂਟ' ਦੇ ਵਾਂਗ 'ਕਿਰੀਵ' ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ
 ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਢਿੱਲੇ-ਮੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਿੰਜਰ ਆਉਂਦੇ,
 ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਸਾਡਾ ਇਲਾਜ ਕਰਦੇ। ਕੋਚੇ 'ਚ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ
 ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਤ-ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੀ ਮਿਲਦੀਆਂ